

gyasztott fröccsök növekvő száma áll, vagy a *Gépregény*, amely az ördöggel cimborálás klasszikus szüzséjét pendíti meg. Az *Ezüstpisztráng* egy Ör-kénnyel való fantasztikus telefonbeszélgetés – Örkeny stílusában íródott – története, az *Életterek* örkenyi filozofálással a Kamaz autógumit és az élet nagy kérdéseit állítja párhuzamba, a *Lucifer Bánhidán* pedig már címében is a groteszk mesterére játszik.

A látszólag eklektikus kötet egyes darabjait a szerző nyelvi mítoszának olyan elemei fűzik össze, mint a patakpart, a halak, a múlt zenéje, a gombák, ezekből pedig összefüggő *szerző-funkció* konstruálódik, saját szövegvilággal. A kötet talán az a vágyott patakszakasz, amelyet szerzőnk csellójátéka tölt be.

TAR PATRÍCIA

(*Kortárs Kiadó, Budapest, 2003,*
140 oldal, 1300 Ft)

GYÖRE BALÁZS:

Halottak apja

Egy könyv fekszik az asztalomon; borítójának bordó háttere előtt világos csík és téglalap metszi egymást keresztformán. A csíkon egy szókapcsolat: *Halottak apja*, a téglalapon egy név: Györe Balázs, egy fényképre szedve, amely (nyilvánvalóan) a szerző apját (a könyv témáját) ábrázolja,

tótágast állva, „kidudorodó nemi szerv”-vel (Györe megfogalmazása; meri észrevenni és le is meri írni!). „Az igazolványképen szemüvegben látható [...] Nézem ezt a férfit a fényképen. Tudom róla, hogy ő az apám. Tudom, de nem érzékelem. Felfogom, de nem érzem. Mi közünk van vajon egymáshoz, azon túl, hogy annyi minden összeköt minket?” Milyen pontos és visszafogott „előrejel-tetése”, „összefoglalása” a könyvnek a kép e két mozzanata (a háttér „sivatagával” együtt), illetve a képválasztás maga s a borító elemeinek elrendezése! (Hrapka Tibor a tervezője.)

Forgatom kezemben a könyvet, s látom, hogy a fülszöveg írója is rátalált arra a két szóra, amire én az előbb: „Györe könyörtelen pontossággal és visszafogott érzelmességgel állít emléket egy apának.” Akkor folytatom ezzel: Györe („könyörtelen”) pontosságával. S először is azzal, hogy kinek és minek nem ajánlanám ezt a könyvet. Nem ajánlanám szülőknak szánt ajándéknak: még („könyörtelen”) célzásnak éreznék a (szükségképpen) elhibázott szülő-gyerek kapcsolatra; sem azoknak, akiknek él még az apja/anyja: még ihletet merítenének belőle egy „tisz-tázó” beszélgetéshez. Ami (szerintem, aki megpróbáltam) garantáltan csak rossz(abb)ra vezet. Igazán őszintén beszélgetni talán csak halottakkal (önmagunkkal) lehet.

„Élete nagy részében megszólíthatatlan volt. Nem lehetett beszélni

vele. Most, amikor halott, már lehet?” Györe kísérletet tesz rá. Olyan ember, aki meri úgy alakítani az életét (vagy csak így alakult?), hogy el tudjon időzni a számára fontos dolgok mellett. „Egy bicska pörög az asztalomon. Egy régi bicska. Én pörgetem. [...] Csillog. »Rozsdamentes« – olvasható mindkét pengén. Dugóhúzó is van rajta” – kezdi például írását, (értelmes) gyerekre jellemző (nem rutinosan befogadó vagy az újdonságokat habzsoló, hanem a „hétköznapi környezet” jelenségeit módszeresen, mintha először látná, megvizsgáló) magatartással, megfigyelőkészséggel. Mindent külön-külön felfedez tárgyán, pontosítgat („a konyhaasztal fiókjában hevert használatlanul [...] Porosodott. Elvesztette fényét”), a bicska (a dolgok) lelke foglalkoztatja („várta a feltámadást”, „szerettem volna azonnal megmenteni”). Mondatai – sokszor egymás mellett sorakozó szavak – sajátos ritmusban sorjáznak („Magyarul és angolul olvasott. Irodalmat és filozófiát. Újságokat és folyóiratokat. Esszéket. Mindent szeretett volna ismerni”), sajátos gondolatmenetet követnek („Anyám otthon maradt. Vajon miért nem jött veünk? Általában nélküle nyaraltunk. Apámból nem lett író, pedig író akart lenni. Én az árnyékot szerettem, apám a fényt”). Állításai pontosak („az a tény, hogy apám öltönye tökéletesen jó rám, nem jelenti azt, hogy egyformák voltunk. Hogy

ugyanolyanok voltunk. Nem voltunk ugyanazok. Mások voltunk”). Mintha nem tudna leírni mást, csak kétségtelen tényeket és kérdéseket, a megértés reményében („Az ember lényegében nem más, mint kérdés”).

Mire jutott az emlékezéssel, apja írásos (irodalmi?!) hagyatékának megismerésével s a kérdezéssel, túl a (kezdeti) megállapításokon: „Nem segített. Nekem nem”, „Nekem sem ő az apám, aki nemzett”, s túl azon, hogy „az egyetlen boldogság, befejezni egy könyvet”? „A válaszok előbb-utóbb összeomlanak”? A legfontosabbakra mégiscsak van felelet (lásd a 60. és 120. oldalt), mint ahogy arra is, mit jelentenek a sorok: „Apámat szólítom. Azokat szólítom, akik élettelen életet éltek.” A borító elején látható fénykép is megfordítva került a hátsó oldalra.

FÜLEKI ANNA

(*Kalligram Kiadó, Pozsony, 2003,*
149 oldal, 1900 Ft)

FÁBIÁN LÁSZLÓ:

1876 vagy az elrejtett ember

Nagyapám regénye

Fábián László regényét olvasva fel van adva a lecke a poétikai működés feltárásában érdekelt értelmezőnek.